

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.690 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Panevropa

Dne 11. septembra 1930 je Briand melanholično naslovil na 26 evropskih in 19 izven-evropskih držav, zbranih na zasedanju Društva narodov v Zenevi, sledeče značilne besede: »Predstavil sem svetu to svojo zamisel o evropski federaciji. Deležna je bila liričnega pozdrava poetov. Mislim pa, da je vendar več vredna, kakor pa da jo postavimo v stekleno omaro, ter da bo tudi zame še drugod prostora kakor v muzeju.«

Par dni pozneje, dne 17. septembra, se je ustanovil prvi pripravljalni odbor za panevropsko zvezo. Briand sam je bil soglasno imenovan za predsednika, sir Eric Drummond, tajnik D. N. pa za poslevoedečega tajnika. Odbor je dobil nalogo, da zbira material za proučevanje panevropskega vprašanja. Nato so se državniiki zopet razšli vsak na svoj dom. Pojavila so se druga vprašanja, ki so spomine na ženevski sestanek potisnila skorajda popolnoma v ozadje. Po Evropi je zopet zavel ledeni veter nacionalistične gonje, ki je poginjal pred seboj čolnike, napolnjen z različnimi revizionističnimi težnjami poblepnih ali razočaranih narodov, ki so se še nedavno imenovali prijatelji evropskega zblizanja. Panevropa je res šla počivat v stekleno omaro. Ni še dolgo tega, ko so se državniiki prestrašili nove cirkularne spomenice, ki so jo nepričakovano sprejeli od Briandovega pripravljalnega odbora, v kateri se naprošajo, naj obrazložijo vsak svoje predloge, kaj naj ta odbor pravzaprav začne. 26 držav je sprejelo ponižno cirkularno prošnjo, samo tri so odgovorile! Znamenje, kako globoko se je ukoreninila želja po vsej evropski zvezi med državniiki, ki vodijo usodo evropskih narodov...

Ako odstranimo vse lepe girlande, s katerimi so bili okinčali Brianda in njegovo tako zaničevano Panevropo, ako pohlitimo mimo plejade načelnih pristankov, ki so prišli od vseh držav Evrope v odgovor na znamenito francosko spomenico z dne 17. maja 1930, ter se ustavimo tam, kjer se mora ustaviti vsak resen sootrudnik pri konstrukciji politično in gospodarsko enotne Evrope, potem moramo na žalost ugotoviti, da danes panevropske ideje v smislu dejanskega političnega faktorja ni. Še vedno jo pozdravljajo samo še poeti, še je v katakombah in priti bodo morali žal elementarni dogodki, ki bodo naš politični in socialni red še temeljiteje pretresli, predno bo zamisel o organiziranem sodelovanju med evropskimi državami prešla na tla realne politike.

Gospodje se te dni zopet zbirajo na zasedanje tega zanimivega pripravljalnega odbora v Zenevi. Mi vemo, da se bo pred Panevropo položil nov šopek svežih rožnatih govorov, na Briandovo glavo se bodo med splošnim ginjenjem pritisnile nove latorice, evropski narodi pa bodo v vedno večjem kaosu pričakovali neizogibne usode, ki polagoma lega na njih bodočnost.

Vsa debata, ki se je do danes vršila okrog vseevropskega gibanja — izvzeti moramo pokret okrog grofa Čudenhove Kalerji —, je bila po našem prepričanju neplodovita. Zato, ker ne izvira iz razumskega spoznanja, da je Evropa hočeš-nečeš postala organska enota, ne več kup slučajno drug poleg drugega namestanih držav, ki imajo po ideologiji izumirajočega liberalizma nalogo, da išče vsaka z vsakim sredstvom le dobrobit same sebe. Evropa je danes veliko eno, pri katerem se en del ne more počutiti dobro, če drugim članom gre slabo. Pristaši Panevrope pa so z večjo ali manjšo iskrenostjo zgrabili za panevropsko zamisel ne kakor, recimo, sežemo po kakšnem evangeliju, kojega resnica, lepota in nujnost so se našemu razumu odkrila, ampak kot se seže po sredstvu, s katerim je mogoče svetovlinsko prikriti tudi najbolj sebične in najbolj grde namene.

Mi nič ne pretiravamo. Pred nami ležijo odgovori držav na Briandovo majniško spomenico lanskega leta. Pred nami leži tudi znamenita zbirka vseh evropskih načrtov, katero je povzročil Henry de Jouvenel v založbi Revue des Vivants. To lahko bremeno skozi gromado lepih in najlepših načrtov brez vsakega pred-sodka v svojem srcu, pa pri najboljši volji ne moremo dobiti vtisa, da je le eden izmed teh načrtov res iskren in da izvira iz spoznanja evropske organske skupnosti! Niti eden teh načrtov ne omenja, recimo, da je nujno potrebno poiskati najprej ono, kar evropske narode že drži, nato ona dejstva, ki združeni nastop evropskih držav nujno zahtevajo. Šele po spoznanju teh, po našem mnenju elementarnih postavk pride na vrsto študij tega, kar nas ločuje, nato izbiranje sredstev, s katerimi bi mogli nasprotna iskrena odstraniti, brez zadržanih sebičnih misli. Evropa, kakor jo danes v njenem faktičnem ustroju vidimo, odgovarja gospodarskim nujnostim, kakor so obstojale v osemnajstem stoletju, torej davno pred razvojem industrije, ki je naše gospodarstvo popolnoma preobrazil, ustvaril nova omrežja trgovinskih zvez, navezal potrebe ene države na izobilje druge in tako zvezal vse evropske države z vezjo življenjske medsebojne odvisnosti. Nova gospodarska struktura Evrope kriti po odgovarjajoči politični organizaciji! Tega v zgoraj navedenih dokumentih ne bomo.

Niti eden teh načrtov pa tudi ne omenja, da je to, kar mi danes imenujemo Evropa, rezultat tisočletne krščanske kulture. Radi ne-zdravih kulturnih vplivov malo spakodran re-

Vseindska federacija bo imela vlado odgovorno parlamentu

London, 12. jan. Vsa javnost stoji pod vtisom izjave zastopnika liberalne stranke, bivšega indskega podkraja Readinga, pri konferenci okrogle mize. Dozdaj je bila samo delavska stranka za popolno avtonomijo Indije, ki naj bi imela vlado, odgovorno indskemu parlamentu, dočim so bili tako konservativci kakor liberalci temu nenaklonjeni. Medtem ko konservativci na svojem odklonilnem stališču več ali manj vztrajajo še danes, so liberalci kot zastopniki angleškega meščanstva, svoje dosedanje stališče popolnoma izpremenili in se pridružili stališču indskih delegatov na konferenci okrogle mize in pa stališču angleške delavske vlade.

Pa tudi glede stališča konservativne stranke je treba poudariti, da ne vztraja na njem več v smislu negacije, kakor da bi Indija sploh ne imela pravice do selfgovernmenta, ampak da samo smatra, da Indija tudi še danes ni zanj zrela in da bi morala pasirati periodo, v kateri bi se po parlamentarni ustavi pod vlado, odgovorno samo zastopništvu krone, počasi usposobila za popolno avtonomijo.

Indski delegati, ki pripadajo zmerni indski stranki, so na konferenci tudi od svoje strani napravili Angliji velike koncesije, s tem da je sir Tei Bahadur Sapru priznal, da je treba za prehodno dobo dovoliti Britaniji gotove rezervacije, dočim drugi delegat Mr. Sastri zahteva, da bo bodoča indska federativna država popolnoma svobodna v tem smislu, da ima njena eksekutiva biti v vseh zadevah brez izjeme odgovorna samo parlamentu, in da imej tudi neomejeno oblast nad financami in nad vzdrževanjem miru in reda, dočim naj bi podkralj imel za nekaj časa samo nekoliko večjo oblast, nego jo imajo sicer zastopniki krone v angleških dominijih. Zdi se pa, da se večina indske delegacije strinja s sir Bahadurjem, s katerim se popolnoma strinja tudi muslimanska delegacija.

Izjava lorda Readinga, katero je mogoče smatrati kot formulo, ki jo bo končno sprejel tudi londonski parlament, vsebuje v glavnem sledeče točke:

Dosedanje podkraljstvo za Indijo v Londonu, ki predstavlja posebno ministrstvo, odgovorno parlamentu, kateremu je sicer formalno odgovorno, v resnici pa vlada samo, se ukine.

Med kraljem in federativnimi indskimi državami stoji samo podkralj, ki je odgovoren edino kroni.

Centralna vlada indskih federativnih držav je v svojih kompetencah odgovorna le federativnemu parlamentu, ki je sestavljen iz poslanske zbornice in iz hiše lordov v Delhiju. Ministri so odgovorni kolektivno. Podkralj je predsednik ministrskega sveta v tem smislu, kakor je predsednik ministrskega sveta v Angliji kralj: to je da predseduje njegovim sejam, kadar je to njegova volja.

Podkralj ima pravico odreči sankcijo zakonom oziroma jih predložiti kralju v sankcijo ali pa v zavrnitev, ako se protivijo fundamentalnim členom ustave, pravicam krone ter pravicam narodnih manjšin in veroizpovedanj.

Kroni je pridržano poveljstvo nad indsko armado, vodstvo zunanje politike in izpolnjevanje mednarodnih obveznosti, podkralj pa ima vrhovno nadzorstvo nad onimi notranjimi finančnimi vprašanji, ki zadevajo interese britanskega imperija oziroma njega članov.

Podkralj ima tudi izključno pravico naredb, potrebnih za vzdrževanje državnega reda in mira v celi federaciji.

Podkralj je tudi samo kroni odgovoren in ima temu odgovarjajočo neodvisno oblast, da štiti pravice narodnih manjšin in pa ver.

V vseh drugih zadevah ima indska vlada popolno samo federativnemu centralnemu parlamentu odgovorno izvršilno oblast in sicer nad:

1. financami, 2. pravosodstvom, 3. železnicami, 4. pošto in telegrafom, 5. vzgojo, 6. socialno politiko in narodnim zdravstvom, 7. industrijo, 8. trgovino, 9. davki in monopolom, 10. poljedelstvom in 11. vsemi ostalimi notranjimi zadevami.

Po tej izjavi lorda Readinga, je indski delegat M. R. Jayakar izjavil, da če bi bila Indija prej slišala take besede, bi ji bili prihranjeni sedanjí pretresi in nemiri.

Ta izjava pomeni, da je londonska konferenca premagala najtežjo točko indskega problema. To je tem večje važnosti, ker so se tudi indski in mohamedanski delegati med seboj zelo približali v vprašanju muslimanskega zastopstva v Bengalu in Pundžabu. Kar se tiče indskih nacionalistov oziroma krogov indskega kongresa, sicer ni res, kakor nekateri v Londonu menijo, da bi bil po izjavi lorda Readinga izpremenil svoje odklonilno stališče napram vsem sklepom indske konference v Londonu, vendar pa bo imela liberalnost zastopnikov angleške parlamentarne večine brez dvoma zelo blazen vpliv na indsko javno mnenje.

Po izjavi lorda Readinga delo v odsekih in pododsekih konference napreduje še bolj, tako da se bo plenum konference, ki se sevanje zopet v četrtek dne 15. t. m., bavil že s poročilom pododbora o ustroju federacije, o njeni kompetenci ter eksekutivi zvezne vlade.

Z največjim zanimanjem se pa pričakuje izjava premiera Macdonalda o stališču vlade, katero želi podati čimprej. Macdonald ima sicer zdaj, za svojo liberalno politiko napram Indiji za seboj tudi liberalno stranko, tudi večino parlamenta, želi pa pridobiti tudi konservativce, tako da bi parlament ustavo Indije sprejel soglasno. Zdi se, da se bodo konservativci, uvidevajoč važnost in historičnost momenta, večini angleškega naroda pridružili in se tozadevno vršijo živahni razgovori.

O Jugoslaviji v - Londonu

Važno predavanje naše solrudnice Miss Ana Christitsch o naši domovini - Predavanju prisostovala odlična angleška publika

London, 9. januarja 1931.

Katoliška zveza za internacionalne odnose (Catholic Council for International Relations) v Londonu, je priredila danes tukaj javno predavanje v dvorani sv. Petra pri Westminsterški katedrali, katero je bilo nepričakovano številno obiskano od odlične angleške publike.

Predsednik Zveze za intern. odnose je otvoril predavanje. Na kratko je orisal sliko, ki jo zavzema mlada jugoslovanska država v kulturnem pogledu med evropskimi državami. Ko je povedal, da ima baš danes (ob rednem sestanku) jugoslovanska kraljica Marija svoj rojstni dan, je sledilo živahno vzklakanje kraljevi dinastiji ter jugoslovanski državi.

Po teh besedah je predsednik podal besedo katoliškemu svetu dobro poznani kulturni delavki, Angležinji Miss Annie Christitsch, ki je zelo dobra poznavalka svetovnih, zlasti slovanskih — ter še specijelno jugoslovanskih kulturno političnih razmer.

Kdo nosi odgovornost za svet. vojno

Princ Bülow obdolžuje Nemčijo

Pariz, 12. jan. kk. »Matin« razpravlja o memoarjih Bülowa in dokazuje, da so ti memoarji nepobiten dokaz za edino krivdo Nemčije v svetovni vojni. Tako piše Bülow doslovno: »Dne 25. julija 1914 nam je bilo še mogoče izogniti se vojni. Mi bi samo morali izjaviti Dunaju, da ga nikakor ne pooblašamo k prekinjenju odnošajev s Srbijo, dokler mi sami natančno ne proučimo srbskega odgovora. Po tej proučitvi bi mi še vedno lahko mogli izjaviti, da je srbska vlada vsled pomirljivih nasvetov veseli sprejela skoro vse avstrijske predloge. Obenem bi bili mi tedaj lahko predlagali, da bi se še ostale sporne točke predložile v odločitev razsodišču v Haagu, kakor je predlagal Berchtoldu Sir Edward Grey. Tako bi imeli mi 9 : 10 gotovosti, da bi se vojna preprečila.« Dalje potrjuje Bülow, da je Nemčija

Od publike glasno pozdravljena je pričela govornica s predavanjem o temi: »Jugoslavija: most za združitev, ki zasluži po svoji zanimivosti ter dovršenosti v vsakem pogledu, da ga objavimo dobesedno.

(Govor homo probčili v celoti ob priliki. — Op. ur.)

Že med predavanjem, zlasti pa na koncu je govornica žela od angl. publike dolgotrajen aplavz. Sledila so mnoga zanimiva vprašanja od strani publike, na katera je predavateljica odgovarjala z velikim veseljem in zadovoljstvom.

Po zaključku predavanja pa si je občinstvo ogledovalo mnoge in mnoge izvode »Ilustriranega Slovenca« ter se prav zadovoljivo izražalo o tiskovni dovršenosti v vsakem oziru, zlasti pa o lepota slovenske zemlje ter jugoslovanske države sploh.

Tako nas tedaj spoznavajo in priznavajo »onstran šmarne gore«...

Dr. Voršič Josip.

Značilna inšpekcija

Trst, 12. jan. AA. General Teruzzi, šef generalnega štaba narodne milice, je včeraj pregledal razne oddelke obmejne milice.

Dunajska vremenska napoved. Najprej bo mraz nekoliko popustil in bo postalo bolj oblačno. Pozneje je pričakovati višje temperature s padavinami.

lepa in nujna, lahko izostalo, če bi vlogo krščanstva podčrtali na merodajnem mestu, predvsem pa pri tej ženevski komisiji, ki prosi za priloge in jih od nikoder ne dobi.

Sicer se nam je povedalo, da melodija o krščanstvu ne zveni prijetno na ušesa ženevskih pristašev panevropskega pokreta. Poskus pa bi bil vendarle vreden velike zamisli. Morda bi pa vprašanje razčistil, ker bi razgalil neiskrenosti. Krščanstvu bi pa omogočil, da nemoteno nadaljuje svoje delo za spravo med narodi na podlagi ljubezni in pravice.

Jugoslovanska propaganda na Poljskem

Varšava, 12. jan. AA. V Varšavi so otvorili razstavo poljske slikarice ge. Stanislave Zentnerschwer. V razstavi so slike z jugoslovanskega Primorja. Posebno zanimive so slike iz Hercegovina in Cavtata. Poljska kritika zelo hvali razstavo, ki je nova propaganda za zblizanje z Jugoslavijo.

Previsoke takse za avtobuse

Belgrad, 12. jan. m. Nekateri gospodarske organizacije so poslale ministrstvu za promet in ministrstvu za finance vlogo, v kateri prosijo, da se visoke takse, s katerimi so obdavčene avtobusne linije, ublažijo, ker škodujejo napredovanju avtomobilizma. Ugotovljeno je, da služi samo 10 odstotkov avtomobilov luksusu, ostalo pa potrebnim poslom. Te takse so za lastnike avtobusov težke, zlasti tam, kjer ni železniškega prometa in kjer se težko dobavljajo bencin in druge avtomobilske potrebščine.

Za pospeševanje žel. prometa

Belgrad, 12. jan. m. V prometnem ministrstvu so odobrili potrebni krediti, ki se imajo porabiti za pospeševanje železniškega in reškega prometa. V glavnem ravnateljstvu se izdeluje načrt za izvedbo popolnejšega prometa v celi državi. Na linijah, ki so preobremenjene, se bodo napravile posebne spremembe, tako da ne bo daljših zadrževanj na posameznih postajah in da se bodo direktne zveze vršile v določenem času. Obenem se bodo podvzeli ukrepi za popolno ureditev tovarnega prometa, da ne bo izvozna trgovina trpela škode. V tem smislu so se podvzeli koraki za spojitve železniškega tovarnega prometa tako, da se popravijo železniški tovorni vagoni in rečni objekti, da bi se nova izvozna kampanja vršila v popolnem redu.

Mehki in trdi II. razred

Belgrad, 12. jan. ž. Radi nerentabilnosti se bo na naših železnicah ukinil prvi razred. Zato se je prometno ministrstvo odločilo proučiti vprašanje preureditve drugega razreda za potnike tako, da bi bil del sedežev mehek, del pa trd.

Pravilnik o pitni vodi

Belgrad, 12. jan. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je na podlagi § 59. zakona o pobijanju nalezljivih bolezni in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta izdal pravilnik o nadziranju pitne vode.

Ponesrečen kap. Boer — Madjar

Dunaj, 12. jan. kk. »Abend« poroča, da smrtnoponesrečen kapitan Boer iz Balbove letalske skupine ni bil Italijan, temveč eden izmed 40 madžarskih letalskih častnikov, ki se na letališču v Anconi učijo letalstva, odkar je bila sklenjena italijansko-madžarska prijateljska pogodba, in so tam podrejeni italijanski komandi. Razen Boera se nahajata v Balbovi ekspediciji še dva druga madžarska šef-pilota in dva druga madžarska častnika.

Izprtie angleškega tekstilnega delavstva

London, 12. jan. kk. Danes se je začelo izprtie delavcev v angleški tekstilni industriji. V Barnsleyu in Lancashireju, kjer se je začela stavka 3660 delavcev kot protest proti racionalizaciji pred osmimi dnevi, so bile ustavljene danes vse stavke in je s tem izprtih 25.000 delavcev. Splošno obstoja bojazen, da se bo to izprtie še širilo, ker je zveza predilnic soglasno sklenila, izprti dne 17. januarja pol milijona tekstilnih delavcev v okrožju Lancashire, če ne pride prej do sporazuma. Delavske strokovne organizacije do sedaj niso pripravljene popuščati, tako da je treba računati s tem, da se ustavi vsa tekstilna industrija.

Devet milijonov brezposelnih v Evropi

Praga, 12. jan. kk. Albert Thomas je govoril danes o stališču mednarodnega delovnega urada glede svetovne krize brezposelnosti. Svetovna brezposelnost je, izjemni Zdrženi države, po začetnem izkazu od 15. decembra presegla število 9 milijonov. Pri tej številki je udeležena Nemčija skoro s 50%. Današnja kriza je edina take vrste v zgodovini človeštva. Mednarodni delovni urad je v zadnjih desetih letih deloval skoro samo znanstveno in obdeloval statistiko. Sedaj pa se je pokazalo, da znanstveno delovanje ne inšitucije daleko nima one važnosti kakor socialnopolitično delovanje, tako da je treba misliti na preureditve urada. Nauk zadnjih desetih let kaže, da je treba zahtevati fakultativno zavarovanje proti brezposelnosti, posebno zato, ker povsem govori za to število na vsem svetu zavarovanih (nad 47,2 milijona). Zavarovanje zahteva velike proračunske žrtve, toda po mnenju Thomasa bi bila rentabilnost zavarovanja večja, kakor je rentabilnost zaslihih del. Kar se tiče krize v Srednji Evropi, vidi Thomas za njo kot enega glavnih vzrokov balkanizacijo in nacionalistično politiko, ki bi se morala danes umakniti socialni politiki.

Praga, 12. jan. kk. Direktor mednarodnega delovnega urada Albert Thomas se ne bo iz Prage odpeljal v Zagreb, kakor se je prvotno nameravalo, temveč se vrne naravnost v Zenevo, kjer je njegova prisotnost neobhodno potrebna na seji študijske komisije za evropsko unijo.

Nemški rudarji odklonili razsodišče

Berlin, 12. jan. AA. Izrek razsodišča, s katerim so bile znizane rudarjem v ruskem ozemlju mezde za 6%, sta odklonili obe stranki. Na skupni seji delodajalcev in delojemalcev ni prišlo do sporazumov, zato je vlada izdala odlok, s katerim je uzakonila izrek sodišča. Kakor poročajo so socialistične delavske zveze kakor krščanske socialne delavske zveze odlično proti izreku sodišča, čeprav ne nameravajo proglasiti stavke. To priliko so pa izrabili komunisti, ki so sklicali konferenco rudarskih delegatov, na kateri so soglasno sklenili ustanoviti enolno rudarsko zvezo, ki bo pod komunističnim vodstvom nadaljevala borbo.

Berliner Tageblatt objavlja zanimiv pregled položaja v ruskem ozemlju. List naglašja, da se zdi, da je stavka le gospodarskega značaja. V resnici pa ni nič drugega kakor boj za oblast. V sedanjem trenutku se razvija velika borba med socialističnimi tendencami in revolucijo.

List poudarja nadalje, da so v Angliji stavke večinoma gospodarskega značaja, čeim je Nemčija edina država, v kateri nastaja iz vsakega meznega gibanja politično vprašanje ter boj med revolucionarnimi težnjami in vlado. List sklepa, da se udeležuje te borbe veliko število delavcev, kar bo še bolj poostriilo gospodarsko krizo v Nemčiji in povečalo število brezposelnih, ki štejejo že sedaj 4 in pol milijona.

Beloknižno španski vstati

Madrid, 12. jan. AA. Ker krožijo v javnosti republikanski letaki in ker je javno mnenje vzemirjeno, je vlada izdala deklaracijo, ki v njej poudarja, da bo vojaštvo še nadalje skrbelo za red in mir in da zato vojaštvo ne bo dovolilo neredov. Vlada napoveduje Belo knjigo z dokumenti o pravkar potlačeni revoluciji. Knjigo bo vlada kasneje predložila parlamentu. Naposled zatrjuje vlada, da bodo volitve 1. marca in da vlada ni opustila programa, ki si ga je postavila pri prevzemu oblasti.

1. marca bo Španija volila

Madrid, 12. jan. AA. Ministrski svet je imel sejo in sprejel ukrepe, ki naj onemogočijo vsakršne neredne in nemire. Volitve bodo 1. marca. Vlada bo zavrila vsak nered in odstranila vse zapreke odkritosrčnega glasovanja. Zatem so bili sprejeti sklepi proti brezposelnosti. Naselitev inozemskih ročnih delavcev bo otežkočena.

Red se vrača na univerzo

Madrid, 12. jan. AA. Uradni list priobčjuje dekret, ki se z njim vzpostavljajo stari obredi na univerzah. Uvedeni bodo znova stari kostumi in znaki. Rektorja bo treba nagovarjati z »magnificuse«, dekane pa s »presvetic«,

Smrtonosna zima

London, 12. jan. kk. Iz Japonske se poroča, da je tam nastal hud mraz s snežnimi viharji, tako da so vse ceste in železnice proge zledenele. Iz vse države prihajajo poročila o železniških in ladijskih nesrečah. Posebno težka železniška nesreča se je pripetila v bližini Hirošimake, kjer je ekspresni vlak iz Tokia skočil s tira na nekem mostu. Lokomotiva in pet vagonov je padlo v reko. Natančno število smrtnih žrtev do sedaj še ni znano.

London, 12. jan. kk. Iz neštetihih mest v notranjosti Kitajske prihajajo poročila, da je nenadoma nastopil hud mraz, ki je zahteval na tisoče smrtnih žrtev. V Tjencinu je ponoči zamrznilo pristanišče. Na ulicah so našli 30 mrtvih trupel.

Rane in kožne bolezni

razpokline, brazgotine, srbeč izpuščaje raziede od potu in vlage, volka od hoje zlasti pri otrocih, hraste, opekline in ozeblina zdravi in po redni uporabi preprečuje splošno zdrava Bartuličeva

ZDRAVILNA MAST,

ki jo proizvaja in razpošilja stara, l. 1599 ustanovljena Kaptoleška lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulič Zagreb Jelacicev trg 20. — Cena škatlice 10 Din. — Dobi se v vsaki lekarni.

Ameriški list o Slovencih

New York, 10. jan. Bostonški list »Christian Science Monitor« prinaša v seriji člankov, ki jih piše R. H. M. o slovanskih narodih, v svoji številki od 6. decembra 1930, članek iz Ljubljane.

Od vseh jugoslovanskih skupin je najnaprednejša slovenska. To je obenem najmanjša skupina, ki živi v mali pokrajini na skrajnem severozapadnem delu Jugoslavije. Slovenija je ena najlepših dežel na svetu in njeni prebivalci niso s svojo efektivno organizacijsko skrbnostjo samo povečali njene privlačnosti, ampak so vsak njen divni predel napravili pristopnega za vsakogar. Ta mali del Jugoslavije je pokrit z veličastnimi planinami, obronki Alp, in z globokimi, svetlimi jezeri, njene doline so okrašene z razkošno zeleno travo in njeni griči z gostimi zelenimi gozdovi. Vzdolž njenih rek so vrtovi in nasadi, sadovnjaki v vsakem solnčnem kosčku zemlje in široki parki, ki se smehljajo iz mesta.

Vse to skupaj je dokaz o neumorni skrbnosti in delavnosti. Tam nimajo niti enega dela pustega in neobdelanega, niti zapuščenih živih mej. Cela Slovenija nudi opazovalcu misel o lepo urejenem parku. Tako lepo je eno njegovih malih mest: Bled, da je postalo stvarno poletna prestolnica Jugoslavije, kjer kraljevska rodbina, diplomati in večina državnih ministrov prebijejo julij in avgust vsakega leta. Ne samo, da so ceste v Sloveniji najboljše v Jugoslaviji in na vsem Balkanu, ampak se mnoge od njih lahko primerjajo z onimi v najnaprednejših delih Evrope.

Veliki gozdovi, ki pokrivajo znaten del dežele, so vestno varovani in pošteno upravljani. Slovenske livade sličejo preprogam; mala polja, glečana s planinskih potov, napravijo vtis vrlov; evetje krasi poti z obeh strani in okna na vseh hišah. Mesta so čista, lepo tlakovana, napolnjena s solidnimi zgradbami, skromnimi na pogled. Tu ni velikega bogastva niti nepreračunljivega razsipanja, toda Slovenci so

dosegli visoko stopnjo blagostanja, lepote in sreče. To je med tem naravna lepota in skromna sreča, ker od vseh južnih Slovanov so Slovenci najbolj skromni in najmanj »ekspanzivni«. Vedno so bili prisiljeni, da se borijo z ostrinami alpske zemlje in da živijo pod prevlado močnejših ras, tako da so postali oprezní in praktični, posvečujoč svoje skrbi v prvi vrsti svojim domačim poslom. Poleg tega so bili resni in podvezetni Nemci njihovi politični gospodarji za več nego tisoč let in so jim ostavili svoj duhovni pečat.

Torej so Slovenci pozitivni, skromni in stvariteljski narod; zadovoljujejo se samo z čelvidnimi uspehi. Ne bavijo se mnogo z abstraktnimi, kozmičnimi problemi kot večina njihovih slovanskih bratov, ampak se vsesranksko pečajo s ciljem, kako napraviti svojo malo Slovenijo za čim lepši kraj uživanja. Hodijo hitro svoj pot: ležejo zgodaj, vstanejo izlokalu zgodaj, da gredo lahko v cerkev prej, nego se lotijo svojega dnevnega dela, hranijo svoje dohodke in se izogibajo avaniur.

Slovenci iščejo uspehe in eden izmed potov do tega cilja je, da se združujejo v poslih. Slovenci so kooperativni. Dosegli so rekord s številom svojih dobro urejenih in upravljenih kooperativnih družev (zadrug) za nakup, prodajo, kredit in drugo. Večina jih je malih, samostojnih posestnikov; z malim denarjem na razpolago, toda naslanjajoč se na medsebojno zaupanje, poštenje in marljivost, so zamogli zbrati kapital, izkušnjo in delavnost ter uveličali moderne metode v svoje posle in preobrazili svoja mala posestva v dele zajednice, ki je tako lepa kot velika, ravno tako kot imetje velikega kmetovalca.

Temeljni pogoj za takšno uspešno združno delavnost je visoka stopnja izobrazbe, v katerem pogledu Slovenci zavzemajo prvo mesto med narodi jugovzhodne Evrope. Malo jih je, ki ne znajo čitati in pisati. Vse vasi, celo one v najskrajnejših kotičkih,

imajo šolo. V mestih so srednje šole in v glavnem mestu Ljubljani univerza, narodno gledališče in opera, dečim mnogi »Narodni domovi« služijo kot kulturna središča, kjer se vršijo predavanja, znanstvena in popularna, veselice in zborovanja delavcev, obrtnikov, irgovcev in drugih socialnih skupin.

Radi tega ne sme iznenaditi, da v Sloveniji bolj kot v katerikoli drugi pokrajini Jugoslavije čitajo knjige in časopise. Imajo štiri dnevniške, četudi celokupno prebivalstvo pokrajine ne šteje več kot 1 milijon duš, od katerih živi večina v planinskih vaseh, so nekateri časopisi dosegli več kot 30.000 naklade in stoji tako dobro, da lahko vzdržujejo znatno število dopisnikov v inozemstvu. So knjige in brošure, ki se prodajo tudi v 60.000 izvodih. Gotovi domači časopisi, ki izhajajo tedensko, se prodajo tudi v 10.000 izvodih. Večina teh publikacij je zelo solidno zasnovanih in urejevanih.

Slovenci so navadno skromni v oblačilih in svoji pojavi. Večina žensk nosi dolge lase in dolge obleke. Delajo težko, toda se izogibajo nepotrebnim naporom. Ničesar ne nosijo na glavi ali ramenih, temveč vse vozijo v neke vrste vozičkih. Vsako jutro srečavate v slovenskih mestih na ulicah veliko število žensk, ki potiskajo pred seboj voziček, slični otroškimi vozičkom, polni predmetov, pripravljenih za tržiče. Zelo malo vidiš bosonogi ljudi, malo jih prodaja na ulici časopise, dečim je skoro nemogoče vdeči kje berača ali človeka z raztrgano obleko. Tu vlada velika stopnja samospoštovanja.

V Jugoslaviji je 1 milijon Slovencev in neposredno na oni strani meje, v Italiji, nič manj nego 400.000. Ničesar ni, kar bi delilo ti dve skupini, razen meje. Toda oni na italijanski strani se postopoma raznarodujejo.

Jugoslovansko-bolgarsko zблиžanje

Sofija, 12. jan. Z. Pred par dnevi je sem prispel prvi tajnik bolgarskega poslanstva v Belgradu Nikola Stojlov. Zunanji minister Burrov in predsednik vlade Ljapčev sta ga sprejela. Podal jima je obširno poročilo. V tem poročilu se posebno naglašja vprašanje razpoloženja jugoslovanske javnosti in vladnih krogov nasproti Bolgarski. Stojlov je naglasil aktivnost za vzpostavitev iskrenih in normalnih vprašanj med obema sosednjima državama. Naglasil je možnost ureditve večine visečih vprašanj, tako političnega, kakor gospodarskega vprašanja.

Posebej se je Stojlov bavil s poročilom o vprašanju sklenitve trgovinske pogodbe med Bolgarijo in Jugoslavijo, navajajoč svoje stališče, da se v vladnih krogih v Jugoslaviji resno misli na sklenitev take pogodbe.

Po tem referatu Stojlova se pričakuje, da bosta jugoslovansko poslanstvo v Sofiji in zunanje ministristvo v Belgradu storila korake za uvedbo pogajanj radi sklenitve trgovinske

pogodbe med Bolgarijo in Jugoslavijo. Včeraj je Stojlov ponovno odpotoval v Belgrad.

Sofija, 12. jan. Z. S posebnim zanimanjem se v gospodarskih političnih krogih spremlja Venizelosov obisk v Rimu, ki se smatra kot dokaz, da grška vlada ne želi, da bi se tako ozko vezala z Jugoslavijo, kakor z Italijo. Venizelosova izjava, da je Grška pripravljena dati Bolgariji izhod na Egejsko morje, se živo komentira. Čeprav je Venizelos izjavil, da ta izhod ne more biti teritorialen, vendar opozicijske stranke verujejo, da so danes pogoji za to, da dobi Bolgarija teritorialni izhod na morje, mnogo ugodnejši nego prej. Za izvedbo tega pa je potrebna večja aktivnost bolgarske zunanje politike, za katero smatrajo, da današnji bolgarski zunanji minister ni primeren. Glede Venizelosove izjave o ustanovitvi bolgarske zveze so tu gotovi dvomi, zlasti, ker se Venizelosova izjava smatra bolj kot izraz vljudnosti nasproti Marinkoviću kot pa stvarna namera grške vlade.

Pred poljsko-nemškim spopadom na zasedanja Sveta DN

Berlin, 12. jan. kk. Državni kabinet se sestane jutri na prvo sejo po praznikih. Na dnevnem redu je predvsem priprava za zasedanja Sveta Društva narodov v Zenevi. Prečitajo se bo poročila zunanjega ministra dr. Curtiusa o taktiki nemške delegacije na ženevskem zasedanju. Nemčija bo zastopala v Zenevi predvsem dva problema, to je nemško pritožbo proti postopanju z Nemci v Gornji Sleziiji in na Pomorjanskem in načela v manjšinskem postopanju.

Zeneva, 12. jan. AA. Na prihodnjem zasedanju odbora za proučitev vprašanja o Evropski Uniji, ki se prične 16. t. m., bodo tile ministri za zunanje zadeve:

Briand za Francijo, Zaleski za Poljsko, Marinković za Jugoslavijo, Henderson za Anglijo, Curius za Nemčijo, Grandi za Italijo, Muhwinkel za Norveško, Bek za Luxenburško, Hömans za Belgijo, Benes za Češkoslovaško, Protop za Finsko, Vojvoda Alba za Španijo, baron Ramel za Švedsko, Molta za Švico, Munk za Dansko, grof Karoly za Madžarsko.

Pričujejo, da bo zasedanje otvoril francoski minister za zunanje zadeve Briand z govorom, ki bo z njim obeležil položaj.

Collings bo poročal o gospodarskih vprašanjih

Strašne razmere v Liberiji

Društvo narodov se bo pečalo s požarjem suženstva v državi, ki je njena članica

London, 12. januarja. AA. Angleški Esti posvečajo poročilo mednarodne preiskovalne komisije o suženstvu v zamorski republiki Liberiji veliko pozornost. Poročilo Društva narodov navaja, da je republika tolerirala trgovino s sužnji.

»Times« pravijo, da je bila uprava v Liberiji tako kruta in koruptna in da so črnce tako nesramno izrabljali, da civiliziran svet ne bo miroval, dokler se ne bodo korenito odpravile te razmere ter uvedel v Liberiji sistem, ki bo pravičen in zagotovil dostojno postopanje z delavstvom.

Zakon o kmetijskih šolah

Ustanovijo se nižje in srednje kmetijske šole

Belgrad, 12. jan. I. Kakor smo že svojčasno poročali, se je v kmetijskem ministristvu postavila posebna komisija za izdelavo dveh zelo važnih zakonov in sicer zakona o srednjih in nižjih kmetijskih šolah. Oba ta dva zakonska načrta imata za cilj to, da omogočita in olajšata vzgojo čimvečjega števila kmetijske mladine in prav tako, da se šole prilagodijo potrebam življenja in nehanja naše vasi. Kmetiska mladina se vzgaja v takih šolah, da bo nosilec splošnega kmetijskega napredka v bodočnosti. Nečrt zakona o srednjih in nižjih kmetijskih šolah določa te šole kot državne ustanove, ki morajo imeti najmanj 30 ha zemljišča, ki jim ga dajo

banovine, stroške za zgraditev poslopj in potrebnih objektov pa plača država.

Poleg srednjih šol določa zakon tudi ustanovitve nižjih kmetijskih šol pod gotovimi pogoji, ki bi se pozneje gotovo spremenile v srednjo kmetijsko šolo. V ljudskih šolah se bodo vršili redni dvomesečni zimski tečaji za kmetisko mladino. Podrobnosti se bodo določile v pravilniku, ki se bo izdelal na podlagi sporazuma in predlogov, ki jih bodo stavile kmetijske organizacije iz cele države.

Oba predloga sta zelo važna, kajti danes imamo v celi državi samo tri moške srednje kmetijske šole. Po zakonskem predlogu kmetijskega ministristva pa bi se naj ustanovilo 15 takih šol.

Tam, kjer vlada vera

Strassbourg, 12. jan. AA. Po zadnjih podatkih se je francosko prebivalstvo v Alzaciji Loreni po vojni več kot podvojilo.

Kulturni boj v Litvi

Kovno, 12. jan. kk. V Litvi je klerus, oprt na krščansko demokratsko stranko, začel proti vladi strastno protestno akcijo. Radi tega je sodišče obtožilo štiri župnike in devet katoliških študentov, češ da vodijo vataško gibanje. Včeraj je bil aretiran in odpravljen v koncentracijsko taborišče bivši finančni minister in voditelj krščanske demokratske stranke dr. Karvelis, razen njega pa tudi predsednik in tajnik katoliške študentske zveze. Katoliški škofje se bodo v torek na izredni konferenci v Kovnu posvetovali o položaju.

Berlin - pristanišče

Berlin, 12. jan. AA. Po najnovejših podatkih je postal Berlin za Duisburgom največje notranje pristanišče Nemčije. Leta 1929 je znašal uvoz v Berlin 25 milijonov ton, od tega odpade na plovbeno pot 10 milijonov ton. Največ so uvozili tem potom gradbenega materiala.

Nova verzija o umoru ruske carske družine

Stockholm, 12. jan. kk. Ravnatelj ugledne helsingiorske korespondence »Spänski p. estire Holberg« je danes pri sodišču v Helsingforsu podal pod prisego razne izjave, ki senzacionalno spopolnjujejo do sedaj znana dejstva o umoru ruske carske rodbine. Bival je večkrat v Jekaterinburgu v neki hiši blizu poslopja, v katerem je bila umorjena carska rodbina. Spoznal je tam več oseb, ki so bile natančno poučene o smrti carske rodbine, med njimi tudi Finca Svedberga, ki je umrl v ruskem ujetništvu in ki je pripadal Kolčakovim preiskovalnim komisijam, katera je imela nalogo, poizvedovati po carski rodbini, čim so Kolčakove čete zasedle mesto. Po izjavah Svedberga je ta komisija ugotovila, da je ruski prestolonaslednik umrl že pred umorom carske rodbine, in sicer radi razburjenja, ker je neposredno pred njegovim oknom eksplodirala granata. Dale je ta komisija na steni one sobe, v kateri sta bivala car in carica, spoznala v zid izgreben znak ključastelega križa, tamnega znamenja carske rodbine. Ta znak je ravno tak, kakor ga opiše piatelična knjiga »Anastazija« goga Rathli-Cellmann, ki je opazila ta znak na fotografiji nekrega carskega avtomobila. Dalje je slišal Holberg iz zanesljivih virov v Jekaterinburgu, da se je vsaj enim članom carske družine posrečilo ubežati morilcem.

Norveška zahteva južni tečaj

Oslo, 12. jan. AA. Predsednik norveške vlade Mohwinkel je imel v radiju predavanje. V teku tega predavanja je predsednik norveške vlade razglasil, da računa Norveška z deli južnotečajnega ozemlja. Južni tečaj je odkril Norvežan Amundsen, a tudi ostala ozemlja južnega tečaja so proučevali predvsem norveški raziskovalci. Norveška ima v tem ozemlju važne gospodarske interese.

Likvidacija bivše madžarske poštne hranilnice

Belgrad, 12. jan. AA. Ker je konvencija o likvidaciji madžarske poštne hranilnice stopila v veljavo 1. novembra 1930, se opozarjajo vsi zainteresirani, če niso že oddali svoje prijave, da to store pri poštni hranilnici v Belgradu. Skrajni rok za oddajo prijave je 1. februar 1931.

Prijavitelji morajo dokazati, da so na normalni dan, to je 28. februarja 1919 bili nastanjeni v Jugoslaviji in da so danes na teritoriji kraljevine Jugoslavije. Obenem morajo vlagatelji predložiti listino o državljanstvu, domovnico in dokumente o svojih prihrankih vlogah.

Lastniki čekovnih računov morajo predložiti zadnji izvod iz svojega čekovnega računa, lastniki rentnih računov pa dokazati, da so naši državljani. Izrečno se naglašja, da onim, ki so že maja ali junija 1928 prijavili svoje zahteve pri Poštni hranilnici v Budimpešti, ni treba zdaj ponovno predati prijavo.

Razstava našega žita v Kanadi

Belgrad, 12. jan. AA. V toku meseca julija in avgusta bo v Regini v Kanadi svetovna razstava žita, istočasno pa tudi mednarodna konferenca pridelovalcev žita. Razstavljalni odbor je po jugoslovanskem narodnem odboru mednarodne trgovske zbornice povabil pridelovalce in trgovce z žitom v Jugoslaviji, da se udeležijo te razstave in konferenca.